

Protokoll 5/2025

fört vid Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträde
tisdagen den 20 maj 2025 kl. 17:00-17:30, Gamla biblioteket,
Tekniska nämndhuset

Ledamöter

Åsa Lindhagen (MP) Ordförande
Elin Hjelmestam (L) Vice ordförande
Felicia Schartner Giertha (S)
Fredrik Pettersson (S)
Emelie Stark (S)
Bjarne Snis Sigtryggsson (S)
Frida Nehrfors Hultén (V)
Leo Müller (V)
Torbjörn Erbe (M)
Fritz Lennaárd (M)
Anders Edin (SD)
Ashna Ibrahim (C)
Torbjörn Ebérus (M) ersätter Elin Böhlin (M)

Ersättare

Celal Altun (S)
Elsa Wiberg (S)
Carl Houston (S)
Jonas Santesson (V)
Ergün Erdal (M)
Josefine Axelsson (M)
Gabriel Kroon (SD)
Joakim Rönnbäck (L)
Maja Boström (C)

Övriga närvarande

Lykke Ask Nämndsekreterare
Gabriel Dorrian Werner Borgarrådssekreterare
Monika Gerdhem Avdelningschef
Anna Hadenius Förvaltningschef
Anders Kandelin Avdelningschef
Luis Lopez Personalföreträdare
Maria Svanholm Avdelningschef
Emily Tjäder Avdelningschef
Malin Tappefur Avdelningschef
Eva Sunnerstedt Tjänsteman

Justerare

Åsa Lindhagen, Elin Hjelmestam

Datum för justering

2025-05-20

Paragraf §9

Sekreterare Lykke Ask

§ 9**Luften i Stockholm - Årsredovisning 2024****Dnr 2025-6499**

MF 2025/58

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna redovisning av luftkvaliteten i Stockholm för år 2024.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Giertha m.fl. (S) och Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi välkomnar årsrapporten om luften i Stockholm. Det är mycket glädjande att luften i Stockholm har blivit så mycket bättre. Anledningen är att utsläppen av luftföroreningar minskat radikalt. Stockholm har idag bättre luft än de allra flesta storstäder i världen.

I Stockholms stad har vi redan sedan år 2017 klarat de rättsligt bindande miljökvalitetsnormerna för utomhusluft. I år klaras även det mer ambitiösa miljökvalitetsmålet för frisk luft gällande kvävedioxid för första gången. Detta är oerhört glädjande och en viktig milstolpe.

Även med låga halter av luftföroreningar kommer dock hälsorisker. Därför behöver halterna sänkas ytterligare. Stadens mätningar visar att vi är på god väg.

Sveriges miljökvalitetsnormer är juridiskt bindande och EU:s mer långsiktiga och ambitiösa miljömål för frisk luft är

antagna av Sverige. Utöver det har Världshälsoorganisationen (WHO) hälsobaserade riktvärden för frisk luft. Dessa riktlinjer till medlemsstaterna är inte juridiskt bindande, men ger ett viktigt underlag för arbetet med att minska luftföroreningarna och samtidigt ta itu med klimatförändringarna. År 2021 skärpte WHO sina riktvärden och EU antog ett reviderat luftkvalitetsdirektiv i november 2024 som också påverkar miljökvalitetsnormerna i Sverige. Vi ser fram emot att dessa revideringar implementeras i svensk lagstiftning.

Innan de nya gränsvärdena är på plats är det aktuellt att i ärendet även redovisa WHO:s riktvärden. Staden har inte antagit ett mål om att nå WHO:s riktvärden men har utrett vad som skulle krävas för att nå dem. Utredningen visar att de flesta gatorna i Stockholms stad redan klarar riktvärdena de flesta dagarna på året, men att det i dagsläget ändå är mycket utmanande att nå riktlinjevärdet för PM10 då staden vissa dagar har kraftigt försämrad luftkvalitet på grund av externa faktorer så som väderförhållanden eller utsläpp från närliggande länder. I utredningen exemplifieras ytterligare åtgärder som kan vidtas och i budget 2025 ges trafiknämnden i uppdrag att i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra åtgärder utifrån utredningen om hur Världshälsoorganisationens (WHO) gränsvärden för luftkvalitet kan nås.

Stadens målsättning är att trafiken ska minska med 30 procent till år 2030 (jämfört med år 2017). Enligt de beräkningar som staden tidigare gjort kommer 97 procent av stadens gator nå WHO:s årsmedelvärdet för PM10 och 99 procent av gatorna kommer att nå WHO:s årsmedelvärde för kvävedioxid till år 2030. Dygnsmedelvärdet är en större utmaning då endast 32 procent av gatorna når dygnsmedelvärdet för PM10 och 84 procent av gatorna når dygnsmedelvärdet för kvävedioxid. Beräkningarna förutsätter att trafiken fortsätter att minska till 30 procent enligt stadens mål.

De flesta gatorna i Stockholms stad klarar redan WHO:s riktvärden de flesta dagarna på året. Trots minskad trafik och en redan mycket god luftkvalitet jämfört med städer av liknande storlek nås inte WHO:s dygnsmedelvärde för PM10 ännu. Anledningen är att dygnsmedelvärdet inte får överskridas mer än 3 till 4 dygn. Staden har under flera dagar av året kraftigt försämrad luftkvalitet på grund av externa faktorer så som väderförhållanden eller utsläpp från närliggande länder, vilket gör det i dagsläget mycket utmanande att nå riktlinjevärdet för PM10.

Tack vare en ambitiös politik för att minska lokala utsläpp så har Stockholm en positiv utveckling. Halterna av luftföroreningar behöver fortsätta sänkas ytterligare eftersom även låga halter innebär hälsorisker. Det är positivt att stadens mätningar visar att utvecklingen går åt rätt håll.

Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) och Torbjörn Erbe m.fl. (M) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Liberalerna och Moderaterna välkomnar att luftkvaliteten i Stockholm fortsätter att förbättras. Det är ett tecken på att de långsiktiga insatserna för att minska luftföroreningar börjar ge effekt. Att ha en bättre luftkvalitet i staden är nödvändigt både för miljön och folkhälsan. Luftföroreningar är kopplade till hjärt- och kärlsjukdomar, luftvägsproblem och förtida död. Därför är det nödvändigt att fortsatt arbeta för ännu lägre halter, inte minst i ljuset av de kommande skärpta gränsvärden från EU. De nya EU-direktiven förväntas gå i linje med WHO:s rekommendationer, vilket innebär att det kommer krävas en betydande ambitionshöjning. Stockholm kommer därför behöva arbeta aktivt och målmedvetet för att uppnå dessa krav.

Trots förbättringarna återstår mycket att göra. Stockholm behöver ta ett större ansvar för att minska utsläppen ytterligare. Det handlar bland annat om att bygga ut infrastrukturen för elbilar i snabbare takt, så att det blir enklare och mer attraktivt för fler att välja utsläppsfria transporter. Samtidigt visar aktuella siffror från trafiknämnden att privatbilismen ökar, medan kollektivtrafikresandet ännu inte återhämtat sig till nivåerna före pandemin. Denna utveckling riskerar att kraftigt försämra möjligheterna att nå stadens mål för bättre luftkvalitet och måste därför tas på största allvar. Samtidigt måste staden rustas för ett förändrat klimat. Vi går mot allt varmare temperaturer, vilket ställer nya krav på planeringen. Fler grönområden, träd och naturinslag behövs för att motverka värmeöar. Här ser vi att exempelvis vertikala planteringar kan spela en viktig roll då de bidrar både till renare luft och en svalare stadsmiljö under varma perioder. Det är också viktigt att bevara de uppskattade grönområden som redan finns i staden, samt att omfattande trädfällningar föregås av mer noggranna och transparenta utredningar. Därför behövs det en mer restriktiv och långsiktigt hållbar hantering av stadens trädmiljö, där antalet fällningar minimeras och avvägningar görs med stor varsamhet. Stockholm har tagit viktiga steg framåt, men arbetet för en ren och hälsosam stad måste fortsätta med både hög ambition och innovation.

Anders Edin (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Årsredovisningen för luftkvaliteten i Stockholm 2024 må visa på vissa förbättringar, men den undviker att ta ansvar för de verkliga problemen och konsekvenserna av stadens politik. Rapporten glorifierar tekniska åtgärder som miljözoner, dubbdäcksförbud och trängselskatt utan att diskutera vilka samhällsgrupper som drabbas hårdast, vanliga stockholmare, småföretagare och hantverkare som är beroende av bilen i sin vardag. Att ignorera deras ekonomiska och praktiska utmaningar är en tydlig politisk blind fläck.

Vidare finns en alarmerande brist på transparens kring kostnader och samhällsekonomiska effekter av de dyra miljöåtgärderna. Rapporten saknar konkreta analyser av hur dessa regler påverkar företagande, jobb och trafikflöden. I stället gömmer man sig bakom tekniska termer och vaga framtidsloften.

Ashna Ibrahim (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Studier har visat att långvarig exponering för höga nivåer av luftföroreningar, särskilt partiklar (PM10 och PM2.5) och kvävedioxid (NO₂), kan leda till allvarliga hälsoproblem, inklusive andningsbesvär, hjärt-kärlsjukdomar och försämrad lungfunktion. Det är särskilt oroande att dessa problem kan drabba barn, äldre och personer med redan existerande hälsoproblem. Förutom hälsoriskerna påverkar luftföroreningar även vår miljö, med skador på växtlighet, byggnader och vattenkällor som följd. Detta kan leda till långsiktiga negativa effekter på stadens grönytor och biologiska mångfald.

Trafiknämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämnden utredning visar att för att luftkvaliteten i Stockholm ska ytterligare förbättras och Världshälsoorganisationens (WHO) nya gränsvärden för luftkvalitet till 2030 ska uppnås krävs kraftfulla åtgärder. De mest effektiva åtgärderna för att minska kvävedioxid är trafikminskningar, ökad elektrifiering av fordon och införandet av miljözoner.

Centerpartiet ser införandet av skärpta miljözonsbestämmelser i Stockholms stad som en förutsättning för stadens luft ska förbättras och också för att uppnå en klimatpositiv stad till 2030. Detta kräver att utsläppen från fossildrivna fordon minskar snabbt och att laddinfrastrukturen för eldrivna fordon byggs ut kraftigt. Majoritetens plan att införa miljözon klass 3 i december 2024

i en begränsad del av Stockholm City är dock inte tillräckligt för att ge näringslivet tillräckliga incitament för investeringar i fordonsflottan. Verksamheter, småföretagare och kunder inom området påverkas negativt samt att det finns en risk för sämre luftkvalitet runt området. För att motverka dessa negativa effekter, men samtidigt nå miljömålen och förbättra luftkvaliteten är Centerpartiets uppfattning därför att staden bör införa miljözon klass 2 i hela innerstaden under 2024, miljözon klass 3 i hela innerstaden från 2030 samt i hela staden senast år 2035. I dagsläget råder två nivåer av miljözonsbestämmelser i staden; dels miljözon 1 som innefattar större delen av innerstaden och dels miljözon 2 som berör Hornsgatan. Förslaget om miljözon 3 på denna tämligen begränsade yta skapar ännu en enklav med särskilda bestämmelser från de tidigare två. Centerpartiet vill därmed betona vikten av att förändringar i miljözonsbestämmelser kommuniceras väl och i god tid till Stockholmare. Att som första steg istället införa miljözon 2 i hela innerstaden signalerar tydligt att omställningens tid är nu – samtidigt som man ger Stockholmare en realistisk möjlighet att planera inför skärpta regler inom snar framtid.

Handlingar i ärendet

- MF 2025/58-1 09 2025-6499 Luften i Stockholm - Årsredovisning 2024
- MF 2025/58-1.1 09 2025-6499 Bilaga 1 bildspel_Luften2024_Stockholm

Signerat av

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Elin Hedda Susan,Hjelmestam	2025-05-21
Åsa Maria,Lindhagen	2025-05-21